

2017-04-12

Dnr: REV 4:1-2017

Västerbottens läns landsting
Landstingsfullmäktige
Organisationsnummer:
232100-0222

Revisionsberättelse för år 2016

1 Inledning

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som landstingsstyrelsen och nämnder bedrivit under år 2016. Revisorer i kommunalförbund, stiftelser m.m. har granskat landstingets kommunala företag och kommunalförbund.

Styrelsen och nämnderna ansvarar för att verksamheter bedrivs i enlighet med mål, beslut, riktlinjer, lagar och föreskrifter som gäller för verksamheterna. De ansvarar för att det finns en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll. Styrelsen och nämnderna ansvarar också för att det finns en tillräcklig återrapportering till fullmäktige. Revisorerna har till uppgift att granska verksamhet, kontroll och räkenskaper och pröva om verksamheten bedrivits enligt de uppdrag, mål, lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Vi har genomfört 2016 års granskning i enlighet med kommunallagen, fullmäktiges revisionsreglemente och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen är genomförd med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Underliggande revisionsrapporter finns att hämta på www.vll.se.

1.1 Sammanfattande iakttagelser

Vi bedömer att landstingsstyrelsen och nämnder i allt väsentligt har bedrivit sina verksamheter på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi vill dock uppmärksamma fullmäktige på att årets granskning identifierat en rad brister som vi påtalat tidigare år. Våra viktigaste iakttagelser för år 2016 är i sammanfattning:

2017-04-12

- Landstingsstyrelsen och flera nämnder hade för år 2016 svag styrning och kontroll över sina ansvarsområden. Vi bedömer att den svaga styrningen bidrog till att försämma resultaten för styrelsen och nämnderna.
- Tjänstemannastödet till landstingsstyrelsen och nämnder var i flera avseenden för svagt utvecklat. Outvecklad ärendeberedning, otydligheter i ansvar och befogenheter och frånvaro av formellt beslutade processer, arbetsformer och rutiner bidrog till stora svårigheter för styrelsen och nämnder att styra sina ansvarsområden.
- Landstinget saknade ett fungerande ledningssystem. Detta bidrog till svårigheter i den politiska styrningen men också för verksamheterna att veta hur processer skulle vara utformade och vilka regler som gällde i landstinget.
- Landstingsstyrelsens beredning av fullmäktiges budget var inte tillräckligt utvecklad.
- Hälso- och sjukvårdsnämnden, nämnden för funktionshinder och rehabilitering och kostnämnden i Lycksele hade för år 2016 väsentliga avvikelser i förhållande till budget. Landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och nämnden för funktionshinder och rehabilitering hade svag måluppfyllelse för flera av sina verksamhetsmål.
- Landstingsstyrelsens uppsikt var inte tillräcklig.

I avsnitten nedan kommenterar vi iakttagelser för landstingsstyrelsen och nämnderna.

2 Landstingsstyrelsen

För år 2016 redovisade landstinget ett positivt resultat på 97 miljoner kronor i förhållande till budget. Balanskravet för år 2016, där resultatet justerats enligt särskilda regler i kommunallagen, var positivt med ett överskott på 71 miljoner kronor. Hela överskottet kan förklaras med realisationsvinster när landstinget gjort omplaceringar i värdepappersportföljen. Verksamheterna redovisade ett underskott mot budget med 262 miljoner kronor. Under flera år har vi uttryckt oro för landstingets ekonomi. Det är allvarligt att verksamheternas kostnader översteg den finansiering som fanns att tillgå i form av skatter, statsbidrag och vårdintäkter. För sitt ansvarsområde som nämnd redovisade landstingsstyrelsen ett underskott med 33 miljoner kronor vilket motsvarade en negativ avvikelse med 1,1 procent i förhållande till budget. För flera av sina andra mål redovisade landstingsstyrelsen också svag måluppfyllelse. Vår sammantagna bedömning är dock att landstingsstyrelsen i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt.

2017-04-12
Börje
DHL

2017-04-12

2.1 Styrning och kontroll

Fördjupade granskningar år 2016 visar att landstingsstyrelsen inte hade en tillräckligt utvecklad styrning och kontroll. Frånvaro av ledningssystem, utvecklad ärendebereidning och svagt utvecklat tjänstemannastöd bidrog till att landstingsstyrelsen inte hade en tillräcklig styrning och kontroll.

2.2 Uppsiktsplikten

Landstingsstyrelsens uppsikt över övriga nämnder, styrelser och kommunala företag m.fl. hade utvecklats i jämförelse med tidigare år. Landstingsstyrelsen hade beslutat om rutiner för sin uppsikt och styrelsens arbetsutskott genomförde träffar med företrädare för nämnder m.fl. Informationen vid arbetsutskottets träffar blev dokumenterade och landstingsstyrelsen tog del av skriftlig information från träffarna. Vi anser att landstingsstyrelsens uppsikt kan utvecklas. Våra granskningar år 2016 identifierade en rad brister som vi anser att landstingsstyrelsen borde ha fångat upp i sin uppsikt men som landstingsstyrelsen inte uppmärksammade. Landstingsstyrelsen har heller inte utvärderat sitt arbete med uppsikten för år 2016.

3 Hälso- och sjukvårdsnämnden

Vi bedömer att hälso- och sjukvårdsnämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Nämnden redovisade dock ett ekonomiskt underskott mot budget med 227 miljoner kronor. Det motsvarade en avvikelse på -5,6 procent i förhållande till budget. Även för andra mål var måluppfyllelsen svag.

3.1 Styrning och kontroll

Positivt är att nämnden på olika sätt var aktiv under år 2016 för att utveckla sin styrning. Nämnden har sedan år 2016 en hälso- och sjukvårdsdirektör med två biträdande hälso- och sjukvårdsdirektörer. Under året har det byggts upp en stab runt nämnden och hälso- och sjukvårdsdirektörerna. Negativt var att de åtgärder som nämnden vidtog inte var tillräckliga för att rätta till de svagheter som identifierats tidigare år. Fördjupade granskningar visade att nämnden hade fortsatt svårt att styra och kontrollera sitt ansvarsområde. Utvecklad ärendebereidning, ännu otillräckligt stabsstöd och frånvaro av fungerande ledningssystem var några bakomliggande orsaker till att styrningen och kontrollen inte var tillräcklig.

4 Nämnden för funktionshinder och habilitering

Vi bedömer att nämnden för funktionshinder och habilitering i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Nämnden redovisade emellertid ett ekonomiskt underskott mot budget med 4,7 miljoner kronor vilket motsvarade en negativ avvikelse med -5,2 procent. Även inom andra områden redovisade nämnden svag måluppfyllelse. Nämnden behöver fortsätta arbetet med att utveckla redovisningen av sin måluppfyllelse och med att utveckla den interna kontrollen.

Handwritten signatures and initials in blue ink, including "Bek MS", "Dh", and "GK".

2017-04-12

5 Samverkansnämnden

Samverkansnämnden redovisade ett positivt resultat i förhållande till budget. Vår granskning visar att nämnden genomfört sin verksamhet i enlighet med fullmäktiges mål och uppdrag. Nämnden bör arbeta med att förbättra styrningen och uppföljningen med hjälp av mätbara mål.

6 Nämnderna för folkhälsa och primärvård

De tre nämnderna för folkhälsa och primärvård redovisade positiva resultat i förhållande till budget. Vi bedömer att de tre nämnderna under år 2016 i allt väsentligt har bedrivit sina verksamheter på ett tillfredsställande sätt. Granskning visar att nämnderna under året genomförde ett ambitiöst arbete i syfte att redovisa hur behoven av folkhälsoinsatser och primärvård var tillgodosedda. Nämnderna arbetade också aktivt med att få fler samhällsaktörer att medverka i det hälsofrämjande arbetet. Nämnden för Skellefteå- och Norsjöområdet har en i allt väsentligt tillfredsställande redovisning i sin årsrapport av måluppfyllelsen. De övriga två nämnderna behöver fortsätta arbetet med att utveckla redovisningen.

7 Patientnämnden

Patientnämnden redovisade ett positivt resultat i förhållande till budget. Vi bedömer att patientnämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Nämnden hade hög följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll. Nämnden behöver dock arbeta med att förbättra styrningen och uppföljningen med hjälp av mätbara mål.

8 Folkhögskolestyrelsen

Folkhögskolestyrelsen redovisade ett överskott med 1,1 miljoner kronor. Det motsvarade 3,7 procent av de budgeterade intäkterna. Vi bedömer att folkhögskolestyrelsen i allt väsentligt har bedrivit verksamheterna vid Vindelns och Storumans folkhögskolor på ett tillfredsställande sätt. Det finns utrymme till förbättringar vad gäller arbetet med den interna kontrollen.

9 Kostnämnden i Lycksele

Nämnden redovisade ett underskott med 1,8 miljoner kronor i förhållande till budgeterade intäkter. Det motsvarade en avvikelse med -5,0 procent. Positivt är att nämnden inför år 2017 vidtagit åtgärder för att komma till rätta med underskottet. Vi bedömer att kostnämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Nämnden behöver fortsätta arbetet med att utveckla redovisningen av sin måluppfyllelse och med att utveckla den interna kontrollen.

10 Måltidsnämnden i Skellefteå

Inför år 2016 förde nämnden med sig ett ekonomiskt underskott från år 2015 med 1,6 miljoner kronor. För år 2016 redovisade nämnden ett överskott med 100 000 kronor i förhållande till budget. I förhållande till det balanserade un-

Handwritten signatures and initials in blue ink, including "L. B. A.", "M. O.", and "O. H. D.".

2017-04-12

derskottet från år 2015 redovisade nämnden ett underskott med 1,5 miljoner kronor. Måltidsnämnden i Skellefteå bildades år 2014. Under de tre första åren har nämnden arbetat med att bygga upp och utveckla kostverksamheten. Vi bedömer att kostnämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt.

11 Ansvarsprövning

Vi bedömer sammantaget att styrelser och nämnder i Västerbottens läns landsting i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Framför allt landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden behöver dock utveckla sin styrning. Fördjupade granskningar inom en rad områden visar att landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden inte hade tillräcklig kontroll över sina ansvarsområden.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Den finansiella redovisningen har tagits fram i enlighet med lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Vi bedömer att patientnämnden och måltidsnämnden i Skellefteå har haft en tillräcklig intern kontroll. Vi bedömer att landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, nämnden för funktionshinder och rehabilitering, samverkansnämnden, de tre nämnderna för folkhälsa och primärvård, folkhögskolestyrelsen och kostnämnden i Lycksele **inte** har haft en tillräcklig intern kontroll. Landstingsstyrelsen har för år 2016 inte haft en tillräcklig uppsikt över övriga styrelser och nämnder, kommunalförbund och kommunala företag.

Vi bedömer att landstinget uppnår två av fullmäktiges tre finansiella mål. Landstinget klarade **inte** målet om ett positivt resultat på minst 1,4 procent av skatter och generella statsbidrag. Resultatet för detta mål var 1,32 procent av skatter och generella statsbidrag. Landstinget klarade målet om att investeringar skulle finansieras utan extern upplåning. Landstinget klarade målet om att 33 procent av pensionsåtagandet skulle vara finansierat år 2016. Vår samlade bedömning är att landstinget uppfyllt fullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning. När det gäller ekonomiskt resultat redovisar hälso- och sjukvårdsnämnden, nämnden för funktionshinder och rehabilitering och kostnämnden väsentliga avvikelser i förhållande till budget.

När det gäller redovisat resultat i förhållande till fullmäktiges verksamhetsmål bedömer vi att resultaten för samverkansnämnden, de tre nämnderna för folkhälsa och primärvård, patientnämnden, folkhögskolestyrelsen, kostnämnden och måltidsnämnden är förenliga med fullmäktiges mål. För landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och nämnden för funktionshinder och rehabilitering är resultaten **inte** förenliga med fullmäktiges verksamhetsmål.

Handwritten signatures and initials:
Bj, L, BKE, AS, KLE, SMD, HA

2017-04-12

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelser och nämnder samt enskilda ledamöter i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner landstingets årsredovisning för år 2016.

Våra ställningstaganden baseras på bifogade redogörelser och rapporter.

Landstingets revisorer

Umeå den 12 april 2017

Christer Fessé
Ordförande

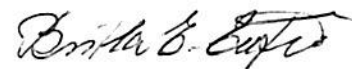
K G Abramsson

Thomas Nordenstam

Mattias Sehlstedt

Britta Enfält

Kurt-Lennart Eriksson

Umeå den 18 april 2017

Bert Öhlund
Vice ordförande

Bilagor

Landstingsrevisionens fördjupande rapporter år 2016:

01/2016 Granskning av delårsrapport per augusti 2016 - Finansiell del

02/2016 Granskning av delårsrapport per augusti 2016 – Verksamhetsmål

03/2016 Granskning av kontroll över intäkter för regionvård

04/2016 Granskning av kontroll över kostnader för utomlänsvård

05/2016 Följsamhet till regler och rutiner för attestering

06/2016 Granskning av landstingsstyrelsens kontroll över ledningssystemet år 2016

07/2016 Uppföljande granskning av landstingsstyrelsens kontroll över konstföremål

08/2016 Granskning om samverkan av vård till äldre multisjuka

09/2016 Granskning av samverkan av vård till personer med beroende och missbruk

10/2016 Granskning av basenhet medicincentrum

11/2016 Uppföljande granskning av landstingets budgetprocess

12/2016 Vård av äldre

13/2016 Granskning av HR-funktionens stöd till landstingets chefer

14/2016 Granskning av landstingets vårdplatsutnyttjande

15/2016 Styrning och bemanning av personalkostnader

16/2016 Tillämpning av delegations- och vidaredelegationsordningar

17/2016 Granskning av landstingsstyrelsens styrning av primärvården

18/2016 Granskning av följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll

19/2016 Landstingsstyrelsens uppsikt över följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll

20/2016 Granskning av stiftelser och fonder år 2016

21/2016 Granskning av redovisad måluppfyllelse i årsredovisningen 2016

22/2016 Granskning av årsbokslut 2016

23/2016 Sammanställning av iakttagelser år 2016

Landstingsrevisionens grundläggande granskningar år 2016:

GR 01/2016 Granskning år 2016 av nämnden för funktionshinder och habilitering

GR 02/2016 Grundläggande granskning av folkhögskolestyrelsen år 2016

GR 03/2016 Granskning år 2016 av hälso- och sjukvårdsnämnden

GR 04/2016 Granskning år 2016 av patientnämnden

GR 05/2016 Granskning år 2016 av kostnämnden i Lycksele

GR 06/2016 Granskning år 2016 av måltidsnämnden i Skellefteå

GR 07/2016 Granskning år 2016 av samverkansnämnden och nämnderna för folkhälsa och primärvård

GR 08/2016 Granskning år 2016 av landstingsstyrelsen

Av landstinget bildade stiftelser:

Stiftelsen Västerbottens Museums samlingar 894003-5390

- *Revisionsberättelse*

Stiftelsen Skellefteå Museum 894700-8309

- *Revisionsberättelse*

Stiftelsen Skogsmuseet i Lycksele 895400-6659

- *Revisionsberättelse*

Emma Ricklunds stiftelse 896100-1651

- *Revisionsberättelse*

Stiftelsen AC utveckling 894701-6161

- *Revisionsberättelse**

Stiftelser och fonder förvaltade av landstinget:

Samfond för bidrag till patienter vårdade vid Norrlands universitetssjukhus

- *Revisionsberättelse*

Willy Landsbergs stiftelse

- *Revisionsberättelse*

Stiftelsen Johan Albert Marklunds frisängsfond

- *Revisionsberättelse*

Stiftelsen Tärnaby skidhemsfond

- *Revisionsberättelse*

Kempfondens slöjdlinje

- *Revisionsberättelse*

Handwritten signatures and initials in blue ink.

Bilagor

Kommunalförbund:

Regionförbundet Västerbottens län 222000-2436

- *Revisionsberättelse*

Kommunalförbundet Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans (NMD)
222000-1313

- *Revisionsberättelse*

Kommunalförbundet
Svenskt ambulansflyg
222000-3152

- *Revisionsberättelse*

Kommunala bolag

Västerbottens läns landsting
Innovation AB
559037-1649

- *Revisionsberättelse**

* Dokumentet har inte inkommit i tid till revisorernas slutrevision den 12 april 2017. Dokumentet överlämnas till landstingsfullmäktige vid ett senare tillfälle.

h BAK
Björk
Dnr 10